

Osloguide-kooperativet
Solveien 17
1394 Nesbru

Deres ref.:

Vår ref.: 2003/629
MA1-M2 LIES 526.0

Saksbeh.:

Dato: 20. oktober 2003

■ **Osloguide-kooperativet - konkurranseloven § 3-9 jf. § 3-1: dispensasjon for prissamarbeid**

Vedtak V2003-59

Vi viser til Deres brev av 11. juli 2003 der det søkes om dispensasjon fra konkurranseloven (heretter krll.) § 3-1 for et prissamarbeid mellom guider i Oslo¹.

1 Bakgrunn

Osloguide-kooperativet består av ti Oslo-guider som har dannet et kooperativ for formidling av guide-tjenester. Alle guidene i kooperativet er registrert som selvstendige næringsdrivende, men opptrer som en enhet utad. Formidling av oppdragene tilligger en person, men denne oppgaven går på omgang i kooperativet og er ulønnet.

2 Forholdet til konkurranseloven

Konkurranseloven § 3-1 første ledd setter forbud mot at to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsetter eller søker å påvirke priser, avanser eller rabatter bortsett fra vanlig kontantrabatt.

Bestemmelsen rammer samarbeid mellom flere ervervsdrivende som ellers ville opptre som selvstendige aktører. Spørsmålet blir om kooperativet skal anses som en selvstendig juridisk enhet slik at krll. § 3-1 ikke kommer til anvendelse

Med ervervsdrivende menes enhver enkeltperson eller foretak som driver ervervsvirksomhet, jf. krll. § 1-2 bokstav a annet punktum. For at det skal foreligge et selskap, må det foreligge en avtale eller annet faktisk grunnlag som går ut på at partene seg i mellom og overfor omverdenen skal utøve en virksomhet for partenes felles regning og risiko, jf. selskapsloven § 1-2 første ledd bokstav a jf. § 1-1 nr 1². Personer som driver ervervsvirksomhet for egen regning og risiko, men som utad opptrer sammen, er i relasjon til krll. § 3-1 å anse som "to eller flere ervervsdrivende".

¹ Jf. Lov om konkurranse i ervervsvirksomhet av 11. juni nr. 65 1993

² Jf. Lov om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper av 21. juni nr. 83 1985

De guider som er involvert i kooperativet er registrert som selvstendig næringsdrivende. De har ingen kapital, organisasjon eller intern kompetanse som skal forestå driften. Kooperativet kan derfor ikke anses som en egen juridisk enhet, men som et samarbeid mellom selvstendig ervervsdrivende som kan være omfattet av krrl. § 3-1.

Krrl. § 3-1 forbyr enhver avtale eller samordnet praksis som er egnet til å begrense konkurransen, og som innebærer et forsøk på å fastsette eller påvirke priser. Bestemmelsen er meget vidt utformet og er ment å ramme enhver form for forbudt prisregulering, uavhengig av den rettslige form. Osloguide-kooperativet er basert på en avtale mellom de ti deltagende guidene om fordeling av oppdrag og prisen for hvert enkelt oppdrag. Felles priser og fordeling av oppdrag mellom guidene vil eliminere konkurransen mellom de guidene som deltar i kooperativet, og er derfor egnet til å påvirke konkurransen. En slik avtale vil derfor være i strid med krrl. § 3-1 første ledd, og det er behov for dispensasjon etter krrl. § 3-9.

3 Dispensasjonsvurdering i henhold til konkurranseloven § 3-9

3.1 Innledning

Konkurransetilsynet kan med hjemmel i krrl. § 3-9 første ledd gi dispensasjon fra forbudet i krrl. §§ 3-1 til 3-4 dersom:

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- b) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen,
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller
- d) det foreligger særlige hensyn.

Det kan stilles vilkår for dispensasjonen.

For å vurdere om en av disse alternative dispensasjonsgrunnene foreligger, må det foretas en konkret vurdering av hvordan de aktuelle konkurransereguleringene påvirker konkurransen.

3.2 Avgrensning av det relevante marked

Avgrensningen av det relevante marked for et produkt eller en tjeneste skjer ut fra en vurdering av kjøpernes muligheter til å velge alternative produkter eller leverandører. Generelt vil en kjøper velge leverandør på bakgrunn av egenskaper ved produktene og leverandørenes beliggenhet. Det relevante marked har derfor både en produktmessig og en geografisk dimensjon.

3.3 Produktmarkedet

Det relevante produktmarked inkluderer de varer og/eller tjenester som kjøperen anser som substituerbare med hensyn til dekning av et bestemt behov. Med substituerbarhet menes hvilke produktvarianter etterspørerne kan velge mellom for å tilfredstille det samme underliggende behov. Substituerbarheten kan måles ved krysspriselastisiteter, som angir i hvilken grad en konsument vil gå over til å etterspørre andre produkter dersom prisen på et produkt øker. Dette vil særlig avhenge av produktets egenskaper og bruksområde.

Osloguide-kooperativet driver formidling av guide-tjenester i Oslo. Denne tjenesten inneholder to elementer. Det ene elementet består i å holde oversikt over alle tilgjengelige guider og formidle oppdraget til en guide. Det andre elementet består i å gi turister og andre som ønsker dette en omvisning i Oslo, hvor ulike severdigheter og turistattraksjoner omtales på et forståelig språk for de som etterspør denne tjenesten. Språkkunnskaper kan derfor tilsi at guider med forskjellige språkkunnskaper tilfredstiller forskjellige behov og derfor tilhører forskjellige produktmarkeder. Osloguide-kooperativet er et samarbeid mellom fransktalende guider, og deres virksomhet er rettet mot fransktalende etterspørere.

Kunnskap om forskjellige turistattraksjoner skulle også kunne tilsi at forskjellige guider kunne tilfredstille forskjellige behov. For å oppnå autorisering som Oslo-guide må man bestå en eksamen som holdes av Oslo kommune. Dette skal sørge for at alle guidene har et bestemt kunnskapsnivå. Det er derfor vanskelig å skille mellom de forskjellige guider på en slik måte at spesiell kunnskap om forskjellige severdigheter skulle tilsi at de tilhører forskjellige produktmarkeder.

Konkurransetilsynet avgrenser det relevante produktmarked til fransktalende guider. Tilsynet legger også til grunn at en del kunder har behov for administrasjon og formidling av guide-tjenester. Det kan derfor være grunnlag for et eget marked også for dette.

3.4 Geografisk avgrensning av markedet

Det relevante produktmarkedet avgrenses geografisk med utgangspunkt i kjøpernes substitusjonsmuligheter. Normalt er transportkostnader den faktoren som har størst betydning for den geografiske avgrensningen. Høye transportkostnader i forhold til produktprisen vil normalt tilsi en relativt snever geografisk avgrensning.

Oslo-guide kooperativet driver sin virksomhet i Oslo og har kunnskap om forskjellige turistmål og byhistorie i Oslo. Tjenesten retter seg mot fransktalende turister i Oslo. Forskjellige aktører kan etterspørre guidete by-rundturer. Turoperatører er den største etterspøreren, men også hoteller og konferansearrangører samt private grupper og bedrifter etterspør guidetjenester. Det faktiske salgsområdet vil være Oslo. Guider uten tilstrekkelig kunnskap om byen eller språket kan ikke tilfredstille det samme behovet.

Konkurransetilsynet avgrenser markedet geografisk til Oslo.

3.5 Vurdering

Etter ordlyden i krrl. § 3-9 bokstav a kan en dispensasjon innvilges dersom konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes. En naturlig forståelse av dette innebærer at selv om prisreguleringen innebærer at konkurransen mellom partene begrenses, vil markedskonkurransen forsterkes.

I markedet for formidling av guide-tjenester i Oslo, er det to store aktører: Oslo Guideservice AS og Oslo Guidebureau. I henhold til aktørene selv har disse en andel på henholdsvis 30 og 40 prosent³. Resten av markedet består av guider med egne porteføljer eller som har direkte kontakt med etterspørere av guide-tjenester.

Markedet for formidling av guide-tjenester i Oslo kan sies å være ganske konsentrert, og er derfor forholdsvis gjennomskiktig ved at det ikke er så vanskelig å kartlegge de øvrige aktørenes markedsadferd.

Normalt etter Konkurransetilsynets praksis gis det ikke dispensasjon for horisontalt prissamarbeid. I dette tilfelle synes det allikevel som om etableringen av samarbeidet kan bidra til å styrke konkurransen i forhold til de øvrige aktørene på markedet. Alternativet vil være at guider uten tilknytning til et av formidlingsbyråene, må konkurrere med de etablerte aktørene på selvstendig grunnlag.

At en person tar seg av formidling av oppdragene i Osloguide-kooperativet, vil sannsynligvis medføre lavere kostnader for guidene som er involvert i samarbeidet. Osloguide-kooperativet har lagt seg på et prisnivå som ligger noe lavere enn de andre aktørene i markedet.

4 Vedtak

³ Tallene bekreftes av Oslo Guideforening

Konkurransetilsynet har på denne bakgrunn og med hjemmel i krrl. § 3-9 første ledd bokstav a fattet følgende vedtak:

Osloguide-kooperativet gis dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 første ledd for prissamarbeid mellom guidene som er involvert i samarbeidet.

Vedtaket trer i kraft straks og gjelder fram til 1. november 2008.

Vi gjør oppmerksom på at dispensasjonen kan trekkes helt eller delvis tilbake dersom forutsetningene for dispensasjonen ikke lenger er tilstede.

Vedtaket kan påklages innen tre uker. En eventuell klage stiles til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes til Konkurransetilsynet. For øvrig viser vi til vedlagte skjema ”Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak”.

Dersom det er behov for dispensasjon utover det tidsrom dispensasjonen er innvilget for, ber vi om at det søkes om forlengelse i god tid før dispensasjonen utløper.